

ρει πολὺ μακρότερον τοῦ δέοντος, περιοριζόμεθα εἰς τὰς ἀπλᾶς ταύτας νύξεις ἱκανὰς νὰ ἱχνογραφήσωσι τὸν τρόπον καθ' ὃν φρονούμεν ὅτι πρέπει νὰ διεξερχώμεθα τὸ πραγματικὸν μέρος τῶν κλασικῶν συγγραμμάτων ὅπως εἰσδύωμεν εἰς τὸ καθ' αὐτὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ πνεῦμα.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν συνάγεται ὅτι ὁ ἑλληνισμὸς πρέπει νὰ σπουδάζεται ἀκριβῶς εἰς ἑκατέραν τῶν δύο αὐτοῦ φάσεων, εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς ιδέας, ἢ εἰς τὸ εἶδος καὶ τὸ ὕλικόν. Διὰ μὲν τοῦ πρώτου τιθέμεθα εἰς ἄμεσον συγκοινωνίαν καὶ ἐπαφὴν μετὰ τῶν προγονικῶν συγγραμμάτων, αἱ νοητικαὶ ἡμῶν δυνάμεις ἐξασκούνται καὶ θήγονται, τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν φρόνημα ἐπὶ μᾶλλον κραταιοῦται, ἡ καθομιλουμένη ἡμῶν γλῶσσα προβαίνει ἐπὶ τὸ τελειότερον, καὶ πολλαὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἐξελέγχονται ἴσως ὑποκρύπτουσαι ἐν τοῖς ἰδίαις κόλπαις ὅσῃν οὐδεὶς ὑπώπτευσεν μερίδα τῆς πατρώας ἡμῶν περιουσίας, ὡς ἐλπίζομεν τοιαύτην ἐξέλεγχξιν ἐκ τῶν ἐπὶ τούτου ἀγώνων τοῦ μεγαλοφυοῦς συγγραφέως τοῦ *Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ*. Διὰ δὲ τοῦ ὕλικου ὁποῖαν ἔκτασιν, ὁποῖον θησαυρὸν ἀνεξάντλητον γνώσεων δὲν προσφέρει εἰς τὸν ἀκριβῆ παρατηρητὴν ἢ μελέτη τοῦ ἑλληνισμοῦ, δημιουργοῦντος εἰς ἑκάστην τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἱστορικῶν ἐποχῶν ὁλόκληρον σύστημα πολιτισμοῦ γόνιμον τεραστίων ἀποτελεσμάτων; Ὅποσα μυστήρια δὲν ἀποκαλύπτονται, ὅποσα ζητήματα δὲν λύονται, ἐὰν μὲ φιλοσοφικὸν ὄμμα διερευνῶνται τὰ στοιχεῖα ἑκάστης τῶν διαφορῶν αὐτοῦ ἐποχῶν, αἱ πρὸς ἀλλήλα σχέσεις των, ἡ ὀργανικὴ ἰδέα ἢ ἐπιστατούσα εἰς τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν ἁρμονικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν, καὶ ἐπὶ τέλους οἱ ἀνγκαῖοι λόγοι τῆς ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἐποχὴν μεταβάσεως;

Διὰ τοιαύτης λοιπὸν μεθόδου σπουδάζοντες τὸν ἑλληνισμὸν, διαυγαζόμεθα νοῦν καὶ καρδίαν ἀπὸ τὰς ζωογόνους ἀκτῖνας τοῦ φωτός του, κραταιούμεθα περὶ τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα, καὶ σφραγιζόμενοι τῇ δωρεᾷ τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος πιστοὶ στρατιῶται καὶ ὑπερμαχοὶ, προβαίνομεν μετὰ στερεᾶς πεποιθήσεως εἰς τὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν ἡ φωνὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μᾶς καλεῖ.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1853.

Θ. Καροῦσος.

ΕΙΔΗΣΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΕΙΔΟΥ.

—ο—

Λέγει χρησμός τις ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν κυκλοφορούντων, ὅτι « ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἀνοιχθή-

σονται οἱ θησαυροὶ τῆς γῆς. » Καὶ ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι ὁ ἐν Καλλιφορνίᾳ καὶ Αὐστραλίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν ἀνελπίστως εὐρεθεὶς καὶ ἀνορυττόμενος χρυσὸς δύνχεται νὰ ὀνομαθῇ θησαυρὸς, πολὺ πλέον ὅμως καθ' ἡμᾶς θησαυροὶ εἶναι τὰ τέως ἄγνωστα καὶ νῦν ἀνακλυπτόμενα συγγράμματα τῶν παλαιῶν ἡμῶν προγόνων, καθ' ὅσον μάλιστα εἶναι καὶ ἐρικτότερα εἰς ἡμᾶς ἀντὶ ὀλίγων κερατίων, ἐνῶ τὰ ὕλικά ἐκεῖνα μεταλλεῖα χωρίζονται ἀπ' ἡμῶν θαλάσῃ τε ἠχέεσσι, οὖρεσσι τε σκιάεσσιν. Οὕτω λοιπὸν εὐαγγελιζόμεθα εἰς τοὺς φίλους τῶν λόγων σήμερον, ὅτι τοῦ Ὑπερείδου, ῥήτορος διασήμου καὶ συγγραφέως τοῦ Δημοσθένους, ἀνεκαλύφθησαν ἀρίτως λόγοι δύο ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπὶ παπύρου ἀρχαιοτάτου γεγραμμένοι, ἐνῶ μέχρι τοῦδε δὲν ἐγνωρίζοντο τοῦ ῥήτορος τούτου εἰ μὴ μόνον μικρά τινα τεμάχια, ἐξ ὧν ἀδύνατον ἦτο νὰ κρίνῃ τις περὶ τῆς ῥητορικῆς τοῦ ἀνδρὸς ἱκανότητος. Οὐ μόνον δὲ ἀνεκαλύφθησαν οἱ ῥηθέντες λόγοι, ἀλλ' ὅπερ καὶ τὸ οὐσιωδέστερον, αἰσίως περιελθόντες εἰς χεῖρας σαφῶν τῆς Εὐρώπης, ἀνεγνωρίσθησαν κοινῶς ὡς γνήσιοι, καὶ ἤδη, πάσης ὑποψίας ἀπηλλαγμένοι, ἐτυπώθησαν πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Βαδινγκτῶνος πανομοιωτύπως καὶ πολυτελῶς, τὸ δεύτερον δὲ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Schneidewin ἐν Γοτίγγῃ πρὸ ὀλίγων μηνῶν κατὰ τὸν συνήθη τυπογραφικὸν τρόπον καὶ εἰς εὐτελεῆ τιμὴν. Ταύτης τῆς δευτέρας ἐκδόσεως ἐφθασαν ἤδη ἀντίτυπα καὶ εἰς Ἀθήνας, καὶ πρόκεινται καλὸν πνευματικὸν ἐστίαμα εἰς πάντας τοὺς προθυμουμένους νὰ συγχρῶνται τοῖς νεκροῖς κατὰ τὸ παλαιὸν ῥητόν. Αἰεὶ ὅντως ἐκ νεκρῶν καὶ ἐκ τάφου ἀνέστη ἡμῖν ὁ Ὑπερείδης, καὶ ἰδοὺ πῶς Ἀραβες δύο τὴν περὶ τὰς Αἰγυπτίας Θῆρας νεκρόπολιν ἀνασκαλεύοντες καὶ συλῶντες, ἀνεῦρον ἐντὸς σαρκοφάγου τὸν προμνησθέντα πάπυρον καὶ ἀγαθῇ τύχῃ ἐπώλησαν αὐτὸν εἰς περιηγητὴν Ἀγγλόν, τὸν Ἀρδένιον, κατὰ τὸ ἔτος 1850 αὐτόθεν διερχόμενον. Μετὰ τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἐπάνοδόν του παρετηρήθη ὑπὸ εἰδημόνων ἀνδρῶν, ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀγορασθέντα φύλλα παπύρου συνεφώνουν κατὰ πάντα μὲ ἄλλα τινὰ ὀλίγα τῷ 1848 παρὰ τινος ἐπίσης Ἀγγλοῦ, τοῦ Ἀρρις, εὐρεθέντα ἐν Αἰγύπτῳ καὶ περιέχοντα ἄλλον λόγον τοῦ Ὑπερείδου τεμάχια, τοῦ περὶ τῶν Ἀρσάλου χρημάτων. Οὕτως ἀνεγνωρίσθη ἡ ταυτότης τοῦ χειρογράφου καὶ τοῦ συγγραφέως, καὶ χαρὰ μεγάλη κατέλαβεν τοὺς φιλομούσους, οὐχὶ ὅμως ἄμικτος λύπης διότι ὁλόκληρον δὲν περιῆλθε τὸ χειρόγραφον εἰς χεῖρας Εὐρωπαίων, ἀλλ' οὕτω διεσπασμένον καὶ κολοδὸν διεσώθη. Ἐν τούτοις εἰ δύο λόγοι, οἱ ἐκ τοῦ παπύρου τοῦ Ἀρδινίου τυπωθέντες, θεωρητέοι ὡς μέγα εὐτύχημα διὰ τὴν φιλολογίαν, προσιωπιζόμενοι καὶ ἄλλα ὅμοια εἰς τὸ μέλλον· καὶ ὁ μὲν πρῶτος εἶναι τέλειος, τοῦ δὲ δευτέρου ἱκανὸν μέρος ὡς καὶ τὸ τέλος σώζεται, λειπούσης τῆς ἀρχῆς καὶ τινων ἐν τῷ μέσῳ. Ἐπιγράφεται δὲ ὁ μὲν τέλειος « Ὑπὲρ Εὐξενίππου εἰσαγγελίας ἀπολογία πρὸς Πολύευκτον, » ὁ δὲ ἕτερος, ὁ ἐλλιπής, « Ἀπολογία ὑπὲρ Δυκόφρονος. » Περὶ τῆς ὑποθέσεως ἀμφοτέρων

ἔγραψε τὰ δέοντα καὶ κατ' ἀκρίβειαν ὁ Γερμανὸς ἐκδότης, ὃν ἔχομεν ἀνά χεῖρας· ἡμεῖς δὲ χάριν συντομίας, ὀλίγα μόνον ἀρυσάμεθα ἐξ αὐτοῦ, τὰ περὶ τῶν προσώπων καθ' ὧν καὶ ὑπὲρ ὧν ἐγράφησαν οἱ λόγοι καὶ περὶ τοῦ χρόνου, ὅτε ἐξεφωνήθησαν. Ὁ πρῶτος λόγος πίπτει εἰς τοὺς εὐθύς μετὰ τὴν ἐν Χειρωναίᾳ μάχην χρόνους· καὶ ὁ μὲν Εὐξένιππος εἶναι ἀλλαχόθεν ἄγνωστος, ὁ δὲ κατήγορος Πολύευκτος, ὁ τὸν δῆμον Κυδαντίδης, γνωστός εἶναι καὶ ἐκ τοῦ Δεινάρχου (ἐν τῷ κατὰ Δημοσθ. καὶ ἐκ τινος ἐν Περικλεῖ εὐρεθείσης ἐπιγραφῆς. Εἶχε δὲ οὗτος συγκατήγορον κατὰ τοῦ Εὐξένιππου καὶ τὸν διάσημον τότε ῥήτορα, τὸν γνωστὸν ἡμῖν Λυκούργον. Ὁ δὲ τοῦ δευτέρου λόγου χρόνος συμπίπτει μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διὰ δασιν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ ὁ ῥήτωρ Λυκούργος ἦτο πάλιν καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἀντίπαλος τοῦ Ἰππερίδου. Ὁ δὲ Λυκούργος ὑπὲρ οὗ ὁ λόγος, ἱππάρχος ἐν Ἀθήνῃ καὶ φύλαρχος ἐν Ἀθήναις, διετέλεσεν οὐχὶ ἀσημῆς ἀνὴρ. Ἀμφότεροι οἱ λόγοι ὡς περὶ δημόσια καὶ οὐχὶ ἰδιωτικὰ συμφέροντα στρεφόμενοι, κινεῖσι πολὺ τὸ διάφορον ἡμῶν. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου οἱ δύο σοφοὶ ἐκδίδται τῶν λόγων τούτων ὁ τε Βαδινγκτὼν καὶ ὁ Schneidewin ἀνευρίσκουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ ἱκανὰ τῶν ἰδίων μάρτυρων τοῦ Ἰππερίδου, ὡς οἱ ἀρχαῖοι περὶ αὐτοῦ παρέδωκαν, ὅτι δηλ. ἦν « εὐστοχος μὲν σπᾶνιον δ' αὐξήτικος καὶ τῇ μὲν τῆς φράσεως κατασκευῇ Ἀυσίαν ὑπερηκόως, τῇ δὲ τῆς εἰρωνείας πανουργία πάντας. Ἔτι δὲ τοῦ κρινομένου διαπαντός ἔχεται καὶ ταῖς ἀνάγκαις τοῦ πράγματος ἐμπέφυκε καὶ συνέται πολλῇ καχορήγηται, καὶ χάριτος μεστός ἐστι, καὶ δεικνὼν ἀπλοῦς, οὐκ ἀπῆλλακται δεινότητος. Τούτου ζηλωτέον μάλιστα τῶν διηγήσεων τὸ λεπτόν καὶ σύμμετρον, ἐτι δὲ καὶ τὰς ἐφοδούς, αἷς ἐπὶ τὰ πράγματα βαδίζει. » (Διον. Ἀλικαρν. ἐν αρχαίων Κρισει). Ὁ δὲ Λογγίνος (ἐν τῷ περὶ ὕψους) λέγει· « ἄρτοι περὶ αὐτὸν εἰσιν ἀστεισμοί) . . . ἀρίμηναν δὲ εἰπεῖν τὸ ἐν πᾶσι τούτοις ἐπαρρόδιον. »

Με τοιοῦτον ῥήτορα ἠθέλησεν ἡ τύχη νὰ μᾶς γνωρίσῃ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν· ἀλλ' ὡς φαίνεται οὐχὶ μόνον ἡ τύχη, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκρόατος φροντίς τῶν νοσημόνων περιηγητῶν τῆς σοφῆς Εὐρώπης ἔχει ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν διότι ἀκαταζήτητα μένοντα τὰ καλὰ λαμβάνουσι μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων ἢ φθείρονται ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν. Αἱ δὲ ἀνακαλύψεις τοιούτων κειμηλίων βέβαια ὑπὸ μόνων τῶν ἐν Εὐρώπῃ εἶναι δυνατόν νὰ γίνωνται ὡς καὶ πλουτούντων καὶ περιέργειαν ἔχόντων φιλομαθεστάτην. Εἶθε καὶ ἄλλοι ἐξ αὐτῶν οὐ μόνον τὴν Αἴγυπτον ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτὴν νὰ ἀναδιφύσῃ ἐπὶ τοιοῦτῳ σκοπῷ· διότι ἡμεῖς (ἅς τὸ ὁμολογῶμεν) ἐπὶ πολὺ ἀκόμη θὰ ὑστερῶμεν εἰς τοὺς τοιοῦτους εὐγενεῖς ἀγῶνας. Ἄς χαίρωμεν ὅμως ἐπὶ ταῖς ἐπιτυχίαις αὐτῶν καὶ ἅς πρσπαθῶμεν νὰ τοὺς μιμώμεθα, εἰ δυνατόν. Κ.

Ἡ ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου 1830 ἀναφορά
τοῦ Κυρίου Κόμητος Νεσσέδρῳδ
πρὸς τὴν Α. Α. Υ.
τὸν μέγαρ δοῦκα Κωτοταρτίνον.

—ο—

Ἐπειδὴ ἀπὸ τινος χρόνου πολλάκις ἐγένετο μνεῖα τῆς ἀναφορᾶς ταύτης καὶ εἰς ἐφημερίδας καὶ εἰς φυλλάδια, καθ' ὅσον δὲ ἡξεύρομεν δὲν ἐδημοσιεύθη ἐτι ὁλόκληρος εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, ἐνομίσαμεν ὅτι θέλομεν εὐχαριστήσαι τοὺς ἀναγνώστας τῆς Πανδώρας καταχωρίζοντες ἐνταῦθα πιστὴν καὶ ὅσον οἶόν τε κατὰ λέξιν γενομένην μετάφρασιν τοῦ ἐγγράφου τούτου. Ὁ Κόμης εἶχε παραγγελθῇ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος νὰ φέρῃ περιοδικῶς εἰς γνῶσιν τοῦ μεγάλου δουκὸς, ἐν Βαρσοβίᾳ ὄντος, τὰ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως· ἡ δὲ προκειμένη ἀναφορά εἶναι μία τῶν ἐκθέσεων τούτων· καὶ, μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐγγράφων, ἀρπαγείσα, ὡς φαίνεται, ἀπὸ τῶν ἐν Βαρσοβίᾳ ἀρχείων ἐπὶ τῆς Πολωνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως εἰς συλλογὴν τινα, οὕτως ἐπιγεγραμμένην· *Recueil des documents pour la plupart secrets et inédits et d' autres pièces historiques utiles à consulter dans la crise actuelle (Juillet 1853.) 1re Livraison. Paris.* Ἐννοεῖται δὲ ὅτι δὲν ἐγγυώμεθα τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου.

Ἐν Περουπόλει, 12 Φεβρουαρίου 1830.

Υψηλότητε,

Διὰ τῶν ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου καὶ 16 Ὀκτωβρίου ἐκθέσεων μου, ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ καθυποβάλω εἰς τὴν ὑμετέραν αὐτοκρατορικὴν ὑψηλότητα τὴν τῆς εἰρήνης συνθήκην, δι' ἧς ἐστεφανώθη ὁ ἐνδοξότερος καὶ δεικνιότερος τῶν πολέμων οὗς ἡ Ῥωσία διεξήγαγε κατὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης.

Ἄς ἐκ τοῦ πολέμου τούτου, τὸν ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ ἀνελάβε διότι ἐθεώρησεν αὐτὸν ἀναπόφευκτον, ἐξεπεραίωσε δὲ εὐτυχῶς, καὶ περ ἀντιπραγματούσης τῆς Αὐστρίας καὶ ἀντιπολιτευομένης τῆς μεγάλης Βρετανίας, ἡ Ῥωσία ἐκτέλεσεν ἀξίωμα τοσοῦτον ἐμμέριθες καὶ ὑψηλόν, ὥς τε εἶναι περιττὸν νὰ ἐκτεθῶσιν ἐν πλάτει τὰ πλεονεκτήματα αὐτοῦ.

Ἀφ' ἐνός ἡ Εὐρώπη ὁμοψήφως ὁμολόγησε τὴν ἐπιείκειαν τοῦ αὐτοκράτορος· ἀφ' ἑτέρου, διὰ τῶν ὅρων τῆς ἐν Ἀνδριανουπόλει συνθήκης, ἐπαγινώθη οὐδὲν ἦτον ἢ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ὑπεροχὴ τῆς Ῥωσίας· διότι τὰ μὲν σύνορα αὐτῆς ἐκρατύνθησαν, τὸ δ' ἐμπόριον ἐπελευθερώθη, τὰ δὲ δίκαια ὠχυρώθησαν, τὰ δὲ συμφέροντα ἡσφαλίσθησαν.

Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησα, εἰς τὰς πρὸς τὴν ὑμετέραν αὐτοκρατορικὴν ὑψηλότητα ἀναφοράς μου, νὰ καταδείξω τὰ ἀποτελέσματα τῆς συμβάσεως ταύτης πρὶν ἢ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἢ μαρτυρίᾳ ἐπικυρώσῃ τὰς